

Foto: Oddgeir Alvheim

Praktisk arbeid gir lokale forskere og teknikere erfaring med feltarbeid og forskningsmetodikk.

Heder til norsk fiskeribistand

I 30 år har Nansenprogrammet arbeidet for bedre fiskeriforvaltning i fattige land. Det unike programmet har bistått kyststater verden over med kartlegging av fiskebestander, oppbygging av forskningskompetanse og etablering av forvaltningssystemer. 21. september mottar Nansenprogrammet Svensk Fisks internasjonale pris Kungsfenan for sitt banebrytende arbeid.

AV YVONNE ROBBERSTAD OG TORE STRØMME

Mens samarbeidspartnere, finansieringsmodeller og teknologi har endret seg i årenes løp, har prinsippet for programmet alltid vært det samme: å sette utviklingsland i stand til selv å ta ansvar

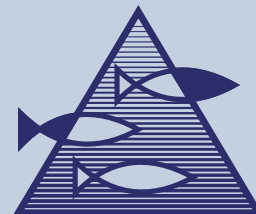
for forvaltningen av sine fiskeressurser. Havforskningsinstituttet har ledet programmet og bidratt med forskningskompetanse, mens Fiskeridirektoratet har bistått samarbeidslandene med å bygge opp en ansvarlig fiskeriforvaltning.

DR. FRIDTJOF NANSEN VIKTIG BASE

Forskningsfartøyet "Dr. Fridtjof Nansen" har vært et sentralt redskap for Nansenprogrammet helt siden det startet i det vestlige Indiske hav i 1975. Med det norske flagget og FN-flagget i masten har fartøyet kunnet operere på tvers av nasjonale grenser også i konfliktfylte områder av verden. Båten ble erstattet med et nytt og moderne fartøy i 1994, men beholdt navnet.

I de første årene ble "Dr. Fridtjof Nansen" benyttet til å skaffe en rekke land i Asia, Afrika og Latin-Amerika oversikt over hvilke ressurser som fantes i havområdene deres. Dette arbeidet ble gjort i regi av FNs matvareorganisasjon FAO og med finansiering fra FNs utviklingsfond (UNDP). Hittil har nærmere

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tel.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
AVDELING TROMSØ**

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 77 60 97 00
Faks: 77 60 97 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN**

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 37 05 90 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL**

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 18 22 22

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN MATRE**

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 36 75 85

**AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT
OG KOMMUNIKASJON**

Tlf.: 55 23 85 38
Faks: 55 23 85 55
E-post: informasjon@imr.no

KONTAKTPERSONER

Prosjektleder
Tore Strømme
Tlf.: 908 30 623
tore.stromme@fao.org

Avdelingsdirektør
Åsmund Bjordal
aasmund.bjordal@imr.no
Tlf.: 55 23 86 90

**Fiskerifaglig senter for
utviklingssamarbeid**

Heder til norsk fiskeribistand

60 land fått støtte til slik ressurskartlegging og opplæring. I tillegg fikk de tilbud om opplæring innen fiskeriforskning, og fartøyet ble stedet der lokale forskere og teknikere fikk praktisk erfaring med planlegging og gjennomføring av tokt.

NAMIBIA – ET EKSEMPEL TIL ETTERFØLGELSE

I løpet av 1980-tallet overtok Norad fullt ut finansieringen av programmet etter at FN-organisasjonene FAO og UNDP reduserte sine bidrag. Dette la føringer for hvilke land som kunne motta støtte, og samarbeidet ble i hovedsak rettet mot afrikanske samarbeidsland som Angola, Namibia og Sør-Afrika. Det doble fokuset på forskning og forvaltning ble videreført – med forskjellig vektlegging – i disse tre landene. Fra 1994 ble det lagt økt vekt på styrking av lokale institusjoner gjennom kompetanseoverføring. Målet var at institusjonene på sikt måtte bli selvstendige.

I Namibia har programmet vist seg svært vellykket. Landet har nå fullt ut overtatt overvåkingen av fiskeressursene selv, etter 15 år med norsk støtte. Ifølge en uavhengig evaluering av samarbeidet i 2005 er kombinasjonen av praktisk opplæring, tett forskningssamarbeid og utdanning for namibiske studenter i Norge hovedgrunnen til at Namibia er blant de beste i klassen på fiskeriforvaltning i Afrika.

VIDEREFØRES

Nansenprogrammet ble formelt avsluttet i 2006. Arbeidet videreføres imidlertid, med endrede rammer og nytt navn. Programmet EAF – Ecosystem Approach to Fisheries – er basert på en avtale mellom Norad, FAO og Havforskningsinstituttet og skal følge

de samme prinsippene som Nansen-programmet: praktisk tokt- og forskningsopplæring på den ene siden og bistand til styrking av forvaltningssystemer på den andre. FAO er hovedansvarlig for programmet, mens Havforskningsinstituttet fortsatt er ansvarlig for det marine feltarbeidet og for opplæring i forskningsmetodikk. Ringen er dermed sluttet, vi er tilbake i et internasjonalt program under FAOs ledelse.

ØKOSYSTEMER I FOKUS

Mens Nansenprogrammet i stor grad omfattet samarbeid med enkeltland, vil EAF ha en mer regional tilnærming og fokusere på økosystemet. I den første femårsperioden vil arbeidet bli konsentrert i Vest-Afrika og i det vestlige Indiske hav. I høst starter en storstilt kartlegging av det marine økosystem langs kysten av Øst-Afrika (Mosambik, Tanzania, Kenya) og rundt øystatene utenfor (Madagaskar, Mauritius, Seychellene). Dette arbeidet vil strekke seg over tre år, hvor “Dr. Fridtjof Nansen” vil veksle mellom tokt på øst- og vestsiden av Afrika i samarbeid med i alt fem regionale program.

Denne gangen er imidlertid ikke oppgaven å finne nye fiskeriressurser for utviklingslandene, men å overvåke det i mange tilfeller overbelastede økosystemet slik at beskatningen holdes innenfor bærekraftige rammer. Effekten av global oppvarming på det marine miljøet vil kunne ramme mange utviklingsland hardt. Det haster derfor å komme i gang med referansestudier slik at forandringene kan dokumenteres og overvåkes.

Forskningsfartøyet “Dr. Fridtjof Nansen” har vært et sentralt verktøy for Nansen-programmet helt siden starten.

Foto: Oddgeir Alvheim

